

Η ΨΑΡΟΠΟΥΛΑ

ΡΟΥΜΕΛΙΩΤΙΚΑ ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ

ΔΕΚΑ μικρά κατάσπρα σπιτάκια από τῶνα πλάγι τῆς στράτας κ' ἄλλα τόσα ἀπὸ τ' ἄλλο, ψηλά σ' ἓνα βουνάκι, νὰ τὸ χωριό μας. Ἡ μιὰ στράτα ἔφερνε πέρα στὰ κτήματα καὶ στ' ἀμπέλια μας, κ' ἡ ἄλλη κάτω στ' ἀκρογιάλι. Ἀχ, σὰν τὰ στοχάζομαι τὰ μικρὰ αὐτὰ σπιτάκια πόσο γαλινεύει ὁ νοῦς μου, καὶ πὼς ξαστοχᾷ ἡ ψυχὴ μου κάθε καῦμὸ καὶ πόθο της. Πὼς ἔλαμπαν ἡ εὐτυχισμένες ἐκεῖνες πέτρες ἐκεῖ

στὴν ἐρημιὰ μὲ τὸ χρυσὸ τοὺς ἥλιο ψηλά, καὶ μὲ τὰ πράσινα δενδράκια τῶν κάτω. Κάθε πόρτα καὶ μιὰ καλόκαρδη γρηούλα, κάθε λότζα κ' ἓνας λουλουδιασμένος κήπος, κάθε παραθύρι καὶ μιὰ παχουλὴ ροδοκόκκινη ψαροπούλα. Γιατὶ στὸ χωριό μας ὅλοι ψαράδες εἴμαστε· τὰ λίγα κτηματάκια πώχομε πρὸς τὴ στεριά ὄντας μᾶς μένρι καιρὸς τότε τὰ σκάψομε, κ' αὐτὸν τὸν καιρὸ τὸν βρίζομε πάντα ὅσο νάχομε τὰ λαχανικά καὶ τὰ φρούτά μας, τὸ κρασί καὶ τὸ λάδι τῆς χρονιάς μας. Στὴ χάσι καὶ στὴ φέξι μονάχα διάβαινε καὶ κἄνας στρατοκόπος ἀπ' τὸ χωριό μας γιὰ νὰ τὸν περνάσουμε ἀπὸ πέρα. Τίποτε ἄλλο δὲν ἔρχονταν νὰ μᾶς χαλάσῃ τὴν εὐτυχία μας καὶ τὴν ἐρημιὰ μας. Διότι μᾶς τὸ καταπράσινο βουνάκι, δικὰ μας τὰ μικρὰ σπιτάκια, οἱ πράσινοι κήποι δικοὶ μας, δικός μας ὁ γαλανὸς οὐρανός, δικό μας τὸ μαγεμένο ἀκρογιάλι. Ἐκεῖ γιὰ μᾶς ἦταν χωμένος ὁ κόσμος, ὅλη ἡ ζωὴ του, ὅλ' ἡ προκοπή του. Ὁ λόγος δὲν εἶχε μονοπάτι ποῦ νὰ μὴ διάβηκε τὸ πόδι μας, ἡ θάλασσα νησάκι ποῦ νὰ μὴ ἀρμένισαν ἡ βαρκοῦλές μας. Τὲς καθημερινὲς δὲν ἔδλεπες ἄνθρωπο στὸ χωριό, δὲν ἀγροικοῦδες χαρὰ καὶ γέλιο. Ὅλοι, ἄνδρες καὶ γυναῖκες ἐπὶ γαῖαναν στὴ δουλειὰ τῶν, ἄλλοι κάτω στὰ περιβόλια, κ' ἄλλοι στὸ ψάρεμμα. Μονάχα τὴ Κυριακὴν τὸ εὐτυχισμένο τὸ χωριό μας ἔδειχνε κ' αὐτὸ τὴ ζωὴ του, τὸν κόσμο του, τὴν ἐκκλησοῦλα του μὲ τὴν θεόρατὴ τὴ λεῦκα μπροστά, μπροστά, τοὺς καθαρωντυμένους ψαράδες του, καὶ τὲς γλυκεῖς ψαροπούλες του. Ἐκεῖ ἀπ' ἔξω ἀπὸ τὸ κολοῦρι τῆς ἐκκλησοῦλας, στὸ ὁλόστρωτο χοροστάδι, ὅταν ἀπόψαινε τὴ λειτουργίαν τοῦ ὁ καλοθύμπος παπᾶ-Αὐγούλης μαζονόμαστε ὅλοι μας κ' ἀγναντεύαμε τὸ βαλὸρι ποῦ περνοῦσε πάντα ἐνάμισυ μίλι μακριὰ ἀπ' τ' ἀκρογιάλι μας. Ὅσοι ἀπὸ μᾶς εἶχανε τὴν τύχην νὰ ταξειδεύσουν μὲ βαλὸρι ἄρχιζαν τότε καὶ μᾶς ἐμολόγαγαν μὲ φουσκωμένα λόγια χίλια τόσα πράγματα. Καὶ τί δὲν ἔλεγαν, καὶ τί δὲν ἔκοβαν, ὅσο μᾶς ἔδλεπαν νὰ τοὺς ἀφογκραζώμαστε μ' ἓνα στόμα τόσα δὲ ἀνοιχτό. Ὑστερὰ ἐσκορπιζώμαστε ὅλοι στὰ σπιτικά μας, ἡ γυναῖκές μας νὰ μαγειρέψουν, οἱ πατέρες μας νὰ τσοῦξουν λιγάκι γιὰ τὸ καλὸ τῆς μέρας, κ' ἐμεῖς τὰ παιδιὰ νὰ παίξομε τὲς ἀμάδες, τοὺς κλέφτες, καὶ χίλια τόσα ἄλλα παιγνίδια, ποῦ ἔδω καὶ τόσα χρόνια τότε ἐδύσαν ἀπὸ τὸ λογικό μου κ' αὐτά, σὰν πὼς ἀπόσδυσαν καὶ τὰ χρόνια μου. Καλὴ σου ὥρα!, παιδάκι μου ποῦ μοῦ θύμινες τέτοια χρόνια. Ἐ! μὲ τέτοιες ἐνθύμινες κατεδαίνει γλυκύτερα κανεῖς στὸν τάφο. . . . Ποῦ μεῖνα με; . . . ἂ! . . .

Ἀπὸ τὸ γιόμα κ' ὕστερὰ, ἴσια μὲ τὸ βράδυ τὸ ρίχναμε ὅλοι πέρα, πέρα στὸ γλέντι, καὶ τὴ Δευτέρα πειὰ ξημερό-

νοντας ριχνόμαστε στὴ δουλειὰ πάλι μὲ μεγαλήτερη δρεξι, μ' ἀνοιχτότερη καρδιά. Ἀπ' ὅλους τοὺς ψαράδες πειὸ λεβέντης, καὶ πειὸ ὠμορφονεὶδς ἦτανε ὁ ψυχογιὸς τοῦ παπᾶ Αὐγούλη, ὁ Γιώτης μὲ τ' ὄνομα, κ' ἀπ' ὅλες τὲς ψαροπούλες μας, ἡ Ζωούλα τοῦ Διαμαντῆ ἦταν ἡ ποιο γλυκόμματη, ἡ πειὸ λυγεροκλαδοῦσα, ξανθοῦλα, ροδοκόκκινη, λιγνόκορμη σὰν ὀρθὸ κυπαρίσσι, μ' ἓνα ἄγερα ποῦ ξετρελλάινε τὴ νειότη καὶ τὴ λεβεντιά. Ἐγὼ τὴν γνώριζα καλλίτερα ἀπ' ὅλους μας. Δέκα χρόνων ἀγόρι καὶ δὲν θάμουνα τότε. Γειτόνοι εἴμαστε, νὰ πόρτα μὲ πόρτα. Θυμᾶμαι τὰ φιλιὰ ποῦ μῶδινε σὰν τὸ κατάφερνε νὰ μὲ πιάσῃ στὰ χέρια της, καὶ νὰ μὲ κλείσῃ στὴν ἀγκαλιά της, κ' ἡ ψυχὴ μου καὶ τότε στὰ γεράματα ξαναπλέει ἀκόμα στὸ γλυκὸ ἐκεῖνο ροδόσταμα ποῦ ἔχυναν τὰ χεῖλάκια της. Πόδες φορὲς μ' ἔστελνε νὰ τῆς φέρω ἀπὸ τὰ περιβόλια πορτοκάλλια. Ἦτανε τρελλὴ γιὰ πορτοκάλλια πάντα. Τὸ σπιτάκι της ἐμοσχοβολοῦσε ἀπὸ ζευγαρωτὰ πορτοκαλλάκια. Πορτοκάλλια στὸς τοίχους, στ' ἀράφια, στὸ ταβάνι, στὰ τραπέζια, στὰ παραθυρόφύλα, πορτοκάλλια ὁλοῦθε κόκκινα, κόκκινα σὰν τὰ μάγουλά της, ὁροσερά, ὁροσερά σὰν τὰ χεῖλιν της. Ἀλλὰ τὰ κεντοῦσε μὲ γαρούφαλα, ἄλλα τὰ τύλιγε μὲ χρυσὰ τελάκια, καὶ τὰ κρεμοῦσε κ' αὐτὰ μαζί μὲ τ' ἄλλα. Χαλασιά της μὴπως κ' ἡ τύχη της δὲν ἐστάθηκε σὰν ἓνα πορτοκάλλι, ποῦ τὸ χαρῶμαστε γιὰ λίγες μέρες μονάχα, κ' ὕστερὰ σὰν μαραγκιάσῃ τ' ἀπορρίχνομε!

Καὶ νὰ δῆς κακοτυχία! Ἐνα πορτοκάλλι τῆς ἔφερε ὅλο τὸ κακό. Μ' εἶχε στεῖλῃ ἀπὸ τὸ δειλινὸ στὰ περιβόλια γιὰ πορτοκάλλια. Αὐτὰ τὰ πορτοκάλλια μ' ἔβαλαν κ' ἐμένα σὲ καῦμό. Ἐκεῖνο τὸ δειλινὸ ἐδιάλεξε γιὰ συντροφιά τὸ παιδί τοῦ Δημάκη, καὶ τὸ ζαφείρη τῆς Μηνιδᾶς· εἴμαστε γιὰ δρόμο πολὺ καὶ τὸ πήραμε στὰ τέσσαρα. Τοὺς πῆγα στὰ περιβόλια τῆς Βρυσοῦλας. Ἐκεῖ πειὰ ἐβγαῖναν τὰ καλλίτερα καὶ τὰ νοστιμώτερα πορτοκάλλια τοῦ χωριοῦ. Ἐκοψα τὸ ψηλότερο κλώνι φουντωτό, φουντωτό, καὶ δρόμο γιὰ τὸ χωριό. Βασίλεμμα ἡλιοῦ ἐφτάσαμε. Ἰσια καὶ τῆς Ζωούλας. Μ' ἐπερίμενε γελαστή, γελαστή κ' ἐχῦθηκε καὶ μ' ἔκλεισε πολλὴ ὥρα στὴν ἀγκαλιά της. Ἦτανε Σαββάτο βράδυ· κάτω στὸ καταχρυσωμένο ἀκρογιάλι ἡ βαρκοῦλες καὶ τὰ καϊκάκια ἄραξαν ἓνα, ἓνα. Ἡ νοικοκυρὲς ἐσάρωναν τὲς αὐλές τῶν κ' ἡ ψαροπούλες ἐπότιζαν τὰ λαλοῦδιά τῶν· κἄνα δύο γερόντοι προεστοὶ μὲ τὸν παπᾶ-Αὐγούλην στὴ μέση καθώτανε στὰ σκαμνιά τοῦ Σταμάτη τοῦ καφετζῆ μ' ἀναμμένα τὰ τσιμπούκια τῶν, μὲ κρεμασμένα τὰ κομπολόγια τῶν, κ' ἐκαλωσφρίζανε τὰ παιδιὰ ποῦ γύριζαν μὲ γεμάτα κοφίνια ἀπ' τὴ θάλασσα. Νά σου κ' ὁ Γιώτης, ὁ ψυχογιὸς τοῦ παπ' Αὐγούλη ἐκεῖνη τὴν ὥρα. Ὁ Γιώτης εἶχε μείνῃ ἀπὸ λεχοῦδι ὀρφανὸ κ' ἀπὸ μάννα κ' ἀπὸ πατέρα. Τοῦ παπ' Αὐγούλη τοῦ πόνεσε ἡ καρδιά καὶ τὸ πῆρε γιὰ παιδί του. Ἦτανε, καθὼς σοῦ τὸ πρωτόπα, λεβέντης μιὰ φορὰ! . . . Ἐρχονταν ἐκεῖνο τὸ βράδυ ἀπὸ τὸ ψάρεμμα. Γυμνοπόδης ὡς τὰ γόνατα, μ' ἀνοιχτὸ πονκάμισο μὲ ἡλιοκαμμένο πρόσωπο, καὶ μ' ἓνα σωρὸ σγουρομαλλιά στὸ κεφάλι. Ὁ παπ' Αὐγούλης εἶχε τὸ σπῆτι του λίγο παρέκει ἀπ' τὸ δικό μας, καὶ τὸ διάβα του δὲν ἔφερνε ἀπὸ τὴν πόρτα τῆς Ζωούλας. Σταμάτησε καὶ μᾶς καλῆ-

σπέρσις. Ἐβγαλε δύο μπαρμπούνια λαχταριστά, λαχταριστά ἀπὸ τὴν κόψα του, καὶ τὰ φέλεψε στὴ γρηὴ τῆς Ζωούλας. Ἡ θεὶά Σταματούλα τὸν εὐχήθηκε μ' ἓνα σωρὸ εὐχὲς καὶ τὸν κράτησε νὰ τὸν ποτίσῃ ἓνα μαστίχι. Ὁ Γιώτης ἀπίθωσε τὴν κόψα του στὸ κατώφλι τῆς πόρτας καὶ κάρφωσε τὰ μάτια του ἴσια στὴ Ζωούλα. Τὸ κορίτσι χαμήλωσε τὰ δικά του κ' ἀπόμεινε μὲ τὸ κλωνάρι στὰ χέρια. Ὁ Γιώτης κυττοῦσε ἀκόμα μ' ἓνα τρόπο. . . . Ἐλεγε πῶς εἶχαν μάγια τὰ πορτοκάλια ποὺ ἔκοψα γαὶ τὸν ἐμάγεψαν.

Ἐρρούφηξε διπλὸ τὸ ποτηράκι του ἀπὸ τὰ χέρια τῆς γρηῆς, κ' ἔστι ξαναμμένος ἀπὸ τὸ δρόμο κ' ἀπὸ τὸ ποτὸ γύρισε στὴ Ζωούλα καὶ τῆς ζήτησε ἓνα πορτοκάλι. Τὸ κορίτσι ταραχθηκε λιγάκι, κοκκίνισε περισσότερο κ' ἀπὸ τὰ μενεξεδένια συγνεφάκια ποὺ ἐχρῦσαν ὁ ἥλιος κάτω στὸ πέλαγο, ἐδιάλεξε τὸ καλλίτερο, τὸ εὐμορφότερο καὶ τοῦ τῶδωκε. Ὁ ψαρὸς τῶσφίξε στὸ χέρι του, ἡ θεὶά Σταματούλα ἐχαμογελοῦσε μὲ τὴν γεροντικὴν της βουβός. Ὁ Γιώτης πῆρε τὴν κόψα του στὴν ἀγκαλιά του, μὰς καλὴνύκτισε, ἔρριξε μιὰ ματιὰ ἀκόμα στὴ Ζωούλα. τὸν ἐκύτταξε κ' αὐτὴ κατὰματα, κ' ἔφυγε. Παράξενο, τόσα χρόνια τώρα καὶ νὰ τὴν θυμᾶμαι ἐκείνη τὴ ματιὰ τους! . . ἀλλόκοτη ματιὰ, παιδί μου, ἀλλόκοτη ματιὰ. . .

Τὴν Κυριακὴ ξημερόνοντας ὁ Γιώτης πῆρε κ' ἔδωκε μὲ τὸ πορτοκάλι τῆς Ζωούλας. Ξυραφισμένος, ἀλλασμένος, εἶχε κρεμάσῃ ἀπ' τὸ ζωνάρι του μέσα στὸ κόκκινο μαντήλι τοῦ τὸ πορτοκάλι τῆς Ζωούλας κ' ἔστριβε κ' ἔστριβε τὸ ξανθὸ μουστάκι του πηγαινοερχώμενος καὶ καμαρόνοντας ἀπὸ τὴν αὐλὴ τῆς Ζωούλας μὲ τὴν παρέα του. Κ' ἡ Ζωούλα ξεκρύβονταν κάπου, κάπου στὸ παράθυρο πειρὸ ροδοκόκκινη καὶ πειρὸ γλυκόματρη ἐκείνη τὴ μέρα στ' ἄσπρο πολκάκι της. . .

Ἐστ' ἀγάλη! ἀγάλη ἦρθαν πολλὰ Σαββατόδραδα καὶ ξημέρωσαν πολλές Κυριακὲς καὶ τὸ καλλίτερο μου πορτοκάλι βρισκονταν στὸ μαντήλι τοῦ Γιώτη. Ἀπὸ τότε ἄλλαξε κ' ὁ Γιώτης πειρὰ. Τώρα πρῶτος ἀπ' ὅλους ξαναγύριζε τὸ βράδυ, κ' ὕστερος ἀπ' ὅλους ἄφινε τὸ χωριὸ τὸ πρωί, ξενυχτοῦσε συχνότερα μὲ τὴν παρέα στὸ κρασοπουλεῖο, μὰς ἔδωκε συχνότερα κάτι στιχάκια τοῦ καῦμοῦ, φωτιά καὶ πόνο γεμάτα, τ' ἄρεγε περισσότερο τὸ χωριὸ ἀπὸ τὴν ἐρμιὰ τῆς θάλασσας, ὅσο ποῦ στὰ ὕστερα ὅλα αὐτὰ ἐξομπλιάστικαν ἀπ' ὅλο τὸ χωριὸ ἓνα, ἓνα, καὶ μιὰ καταβολὴ ποῦ δὲν ἦξερε κανεὶς ἀπὸ ποῦ πρωτακούστηκε, μὰς φανέρωσε μιὰ αὐγὴ πῶς ὁ Γιώτης ἀγαποῦσε τὴ Ζωούλα, κ' ἡ Ζωούλα τὸ Γιώτη. . .

Ἐστὶ πέρασ' ἓνας χρόνος. Ἐνας χρόνος! ἓνας λόγος εἶνε, μὰ πόσα φαρμάκια μὰς ποτίζει, ὁ Θεὸς κ' ἐμεῖς τὸ ξιρομε. Σ' αὐτὸ τὸν χρόνον ἄλλαξε πειρὸ πολὺ ἀκόμα κ' ὁ Γιώτης. Δὲν ἦταν πειρὰ ὁ λεβέντης τοῦ χωριοῦ, τὸ ξεφτέρει τῆς θάλασσας, ὁ μορφονεὶς κ' ὁ καρδιοκλέφτης τῶν κοριτσιῶν μας. Οὔτε δουλεῖα πειρὰ, οὔτε ψάρεμμα. Τῶρριξε ὅξω γιὰ καλὰ. Ἀπ' τὸ κρασοπουλεῖο καὶ στὸ σπίτι τοῦ παπᾶ, νυκτόπμερα καὶ γλέντι καὶ πισοί. Ὁ καῦμένος ὁ παπ' Αὐγούλης κράτησε γιὰ πολὺν καιρὸ τὴν καρδιά του ποῦ φούσκωνε ὁλοένα, μὰ τὸ χωριὸ μας ἀναταράχθηκε ὅλο. Ἐνα τέτοιο πράγμα, ποτὲ δὲ μὰς στάθηκε ἄλλη φορά. Ὅλοι μουρμούριζαν, κ' ὅλοι τοῦ τὰ ψάλαν τοῦ παπᾶ, δὲ φέρνουν καλὰ πράγματα αὐτά, νὰ βάλλῃ τ' ὀγληγρότερο στὸν ἴδιο δρόμο τὸ παιδί. Ὁ παπ' Αὐγούλης ὁ καῦμένος καταφέρθηκε στὰ ὕστερα. Ἀκουσε καὶ τὴν καρδιά του καὶ τὸν κόρσο, κ' ἄρχισε νὰ δασκαλεῖν τὸ μορφονεῖο μας. Στὴν ἀρχὴ ὁ Γιώτης φάνηκε πῶς εἶχε πολὺ φιλότιμο, κ' ἀγάλη! ἀγάλη ξανάρχιζε τὴ δουλειὰ του, λιγότευσε τὰ γλέντια του, χαμοφρονίμειψε. Ὅλοι ἄρχισαν νὰ τοῦ ξαναμιλοῦν μὲ τὸ καλὸ, ἢ γρηῆς νὰ τὸν καλοκαρδίζουν, οἱ γερόντοι νὰ τοῦ λένε κἄνα μπράβο καρδιακὸ κάπου, κάπου, ἢ ψαροπούλες νὰ τοῦ χαμογελοῦν συχνότερα, καὶ τὰ πορτοκάλια τῆς βρυσούλας νὰ ξανακρεμῶνται στὸ μαντήλι της τὲς Κυριακὲς. Μὰ ὅλα αὐτὰ λίγο καιρὸ βάσταξαν, κ' ὁ καλὸς σου ὁ Γιώτης ξανάπεσε στὰ χάλια του μὲ μεγαλήτερη ὀρεξι. Τὸ χωριὸ πάλι τὲς μουρμούρες καὶ τὰ παράπονα. Ὁ παπ' Αὐγούλης ἀνοίξε πίσω τὰ χεῖλη του, μὰ στὰ χαμένα αὐτὴ τὴν φορά. Καὶ νῦταν αὐτὸ μοναχά. Ὁ

Γιώτης ἀγρίεψε τόρα. Στὸν παπᾶ ἀποκρίνονταν μὲ βαρεὶά λόγια, στοὺς χωριανούς του μὲ βαρύτερα, καὶ χῶρια κἄνα δυὸ φορὲς ποῦ ἐξάμωσε νὰ χτυπήσῃ κ' ἓνα βλάμη του. Ἐκεῖς τὲς μέρες ἄλλο ξαφνικὸ, χειρότερο, ἀκούστηκε στὸ χωριὸ μας. Ἡ Ζωούλα ἡ γλυκόματρη, ἡ Ζωούλα ἡ ροδοκόκκινη, ἡ ξανθοῦλα, ἡ λιγνὸ κορμὴ, μ' ἐκεῖνο τὸν ἀθάνατο ἀγέρα της, βρέθηκε στὸ μῆνά της. Δυστυχία καὶ κακὸ τότε. Οἱ παλαιοὶ μας δὲν εἶχαν δεῖ ἓνα τέτοιο πρᾶγμα μὲ τὰ μάτια τους, τέτοια πρᾶγματα οὔτε τὰ παραμύθια μας δὲ μολογοῦσαν. Ἡ δυστυχισμένη ἡ θεὶά Σταματούλα πῆγε νὰ χάσῃ τὸ νοῦ της· δὲν εἶχε πρόσωπο νὰ πατήσῃ στὸ κατώφλι της. Πῆγε κ' ἔπεσε στὰ πόδια τοῦ παπᾶ, κ' ὁ παπᾶς ἔδωκε ὅλα τὰ δυνατά του νὰ τὴν παρηγορήσῃ. Ἐρρη παρηγοριά! Ἐπιασε μὴ Κυριακὴ ἀπόλειτουργα πίσω ἀπ' τὸ ἱερὸ δυὸ τρεῖς προεστούς κ' ἓνα μάρμα τῆς Ζωούλας, τὸ μόνο συγγενὴ της, κ' ἐσυλλογίστηκαν ἴσια μὲ τὸ μεσημέρι πῶς ν' ἀποσταχίσουν τὴ δουλειά. Ὅλοι ἔδκυναν τὸ κεφάλι κ' ἀποφασίζαν μιὰ ὥρα ἀρχιτέρα ν' ἀλλάξουν τὸ ἴδιο τὸ βράδυ τὰ στεφάνια, καὶ νὰ κατασυχᾶν τὸ χωριὸ. Τρέχουν νὰ βροῦν τὸ Γιώτη. Πουθενὰ ὁ Γιώτης ἄρχισαν νὰ κακοδάνουν στὸ νοῦ τους οἱ ἄνθρωποι. Κάτι μαγειρεύονταν. Πολλοὶ ἔλεγαν πῶς εἶχαν μέρες νὰ τὸν δοῦν, μὰ ὁ παπ' Αὐγούλης ὁ καῦμένος τοὺς ἐθάρρνε πάντα.

Ἰσα μὲ τὸ δειλινὸ καὶ τὸν ὄρθικαν περμένο ξύλο σ' ἓνα λιοστάσι. Εἶχε γυρίσῃ μεθυσμένος στοῦπι ἀπὼνα πανηγύρι, καὶ δὲν ἀπομπόρεσε ν' ἀνεβῇ ὡς τὸ χωριὸ. Τὸν ξυπνᾶνε, τὸν γλυκορρωτοῦν ἀποδῶ κ' ἀποκεῖ, καὶ τοῦ το μολογοῦν στὰ ὕστερα τὸ πρᾶγμα ξάστερα. Ἀνοίξε τὰ μάτια τοῦ μεγάλα, κατακόκκινα καὶ τοὺς ἐκύτταξε ἄγρια, ἄγρια, ἀνοίξε τὰ χεῖλη τοῦ ἄφρισμένα κ' ἔσκασε ἓνα γέλοιο τρομερὸ. Σταυροκοπήθηκαν οἱ ἄνθρωποι! Τὸν ζυγώνει κοντήτερα ὁ παπ' Αὐγούλης, κ' ἀρχίζει νὰ τὸν καλοπιάνῃ γλυκά, γλυκά γιὰ πολλὰ ὥρα. Ἐκεῖνος δυο τοῦ μιλοῦσε ὁ παπᾶς κονοῦσε τὸ κεφάλι του ἀπὸ τὴν μιὰ μεριά κ' ἀπὸ τὴν ἄλλη, κ' ἔστριβε μὲ τὰ χανδρά του δάκτυλα τὸ μουστάκι του. Μὰ ὕστερα σηκώθηκε στὰ πόδια του, ἐσταύρωσε τὰ χέρια του στὰ στήθια του κ' ἄρχισε νὰ τοὺς ὀρίζει. Ὁ παπᾶς ὁ καῦμένος δὲν ἐδείλιασε κ' ἄρχισε νὰ τὸν παρακαλῇ σὰν μωρὸ παιδί. Ἀξάφνα ὁ Γιώτης γυρίζει καὶ τοῦ λλεῖ, ἄγριος, δαιμονισμένος.

— Πῆς στὸ διάβολο τραγογένη μου, ἢ νὰ σὲ στεῖλω! . .

Ὁ παπᾶς θέλησε νὰ μιλήσῃ ἀκόμα ἄλλ' ἡ γλώσσά του δέθηκε. Οἱ ἄλλοι πισοτραβήχθηκαν ἀπὸ τὸ φόβο τους, μονάχα ὁ μάρμας τῆς Ζωούλας ἐστάθηκε. Τοῦ τῶλεε ἡ καρδιά τοῦ Ἀντρία. Χύθηκε νὰ τὸν πιάσῃ ἀπὸ τὴ μέση. Ὁ Γιώτης μ' ὅλο τὸ μεθύσι του τραβήχθηκε καὶ τῶναλε στὴ φευγάλα. Ὁ Ἀντρίας τὸν πῆρε στὸ κατόπι ἴσια μ' ἐκατὸ βήματα. Ἐκεῖ ἀπόκαμε ὁ Γιώτης. Ἡ μάνα ποῦ ποτίζει τὰ περιβόλια μας τῶκοψε τὸ δρόμο. Γύρισε πίσω μ' ὀρμή, γιὰ νὰ πάρῃ ζῶρη νὰ πηδῇ. Μὰ ἀπὸ τὴν ἰσχύ του κ' ἀπὸ τὸ τρέξιμο δὲν καλοκύτταξε μιὰ ἀγριλὴ ἀπὸ τὴν ἄλλη μεριά, καὶ πηδώντας χτύπησε κατακούτελα ἀπὸ νὰ κούτσουρο κ' ἐξαπλώθηκε μέσα στὸ νερό. Τρέχουν κ' οἱ ἄλλοι ἀπὸ κοντά, τρέχει καὶ τὸ χωριὸ ὅλο, ποῦ παραμόνεβε ἀπὸ τὴν κορφή τοῦ βουνοῦ, καὶ τὸν βγάνουν σκοτωμένο ἀπὸ τὴ μάνα. Μαρμαρώθηκαν ὅλοι, ὁ παπ' Αὐγούλης ἐμαδοῦσε τὰ γένεια του, κάρφωνε τὰ μάτια του 'ς τὸν οὐρανὸ, κ' ἐχτυποῦσε ἀπελπισμένα τὰ χέρια του εἰς γόνατά του. Τὸν πῆραν τότε στὸ χεράμι καὶ τὸν ἀνέβασαν εἰς τὸν παπᾶ ὅλοι, βουβοὶ κ' ἄλαλοι. Ἡ γυναῖκες ἔβδαν τὸ σκούξιμο, οἱ ἄνδρες παρέστηκαν ὀλιβεροὶ καὶ λυπημένοι τὸ δυστυχισμένο τὸν παπᾶ, ποῦ δὲν μπορούσε ν' ἀνοίξῃ τὸ στόμα του. Δυστυχισμένος ἥλιος ἐφώτισε τὸ χωριὸ μας ἐκείνη τὴ μέρα, παιδάκι μου. Στὸ σπίτι τῆς θεῆς Ζωούλας ἄλλο κακὸ κ' ἐκεῖ. Ἡ Ζωούλα σωριασμένη στὸ πλάτωμα ἐχτυποῦσε τὸ κεφάλι της κατὰγῆς, κ' ἔσχιζε ἀπ' τὴν ἀπελπισία της τὰ μάγουλά της μὲ τὰ νύχια της. Τὸ ἴδιο βράδυ ἀπόρριξε ἡ δυστυχὴ! . . . Μὰ τί τὸ θέλεις σ' ὅλας σ' ὅλες αὐτὲς τὲς συφορὲς δὲ βάσταξε, καὶ σάλεψε τὸ λογικὸ της. Τὴ Δευτέρα ξημερόνοντας, ἅμα ἀποχωματίσαν τὸ Γιώτη, ἐπῆδονεν ἀπ' τὸ παράθυρο στὸ δρόμο παλαδῆ. Κανεὶς δὲ μπορούσε νὰ τὴν πιάσῃ, καὶ νὰ τὴν συμ-

μάση πειά. Τὴ θυμᾶμαι, ὡς τὸν καιρὸ ποῦ ξενιτεύθηκα — Πάρτε πορτοκάλια ! δροσερά πορτοκαλλάκια, νὰ νὰ ξημερωνοδραδυνάζεται πότε στὸ χωριό, καὶ πότε στὰ περιδόλια ξυπόλητη, μισόγυμνη, μὲ πεταχτὰ μάτια, μὲ ξέπλεκα κι' ἄγρια μαλλιά στὲς πλάτες, φορτωμένη πορτο- κάλλια, καὶ νὰ φωνάζη μὲ μιὰ ξερὴ φωνὴ σὰν ὄρνιο.

— Πάρτε πορτοκάλια ! δροσερά πορτοκαλλάκια, νὰ νὰ ξημερωνοδραδυνάζεται πότε στὸ χωριό, καὶ πότε στὰ περιδόλια ξυπόλητη, μισόγυμνη, μὲ πεταχτὰ μάτια, μὲ ξέπλεκα κι' ἄγρια μαλλιά στὲς πλάτες, φορτωμένη πορτο- κάλλια, καὶ νὰ φωνάζη μὲ μιὰ ξερὴ φωνὴ σὰν ὄρνιο.

ΜΗΤΣΟΣ ΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΣ

ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΑ

ΑΝΑΜΝΗΣΙΣ

ΤΟ παραμονὴ καὶ τὰ παιδιὰ χαρωπά, μὲ τὰ θορυβώδη τύμπανα καὶ ἀναμμένους τοὺς χαρτί- νους φανούς των, ἐπὴγαιναν ἀπὸ θύρας εἰς θύραν νὰ «ποῦν τὰ Χριστοῦγεννα». Ὁ οὐρα- νὸς ἦτο συννεφωμένος ἀλλ' ἡ ψυχὴ τοῦ χριστι- ανοῦ ἠσθάνετο ὑψηλά, πέραν τῶν νεφῶν, τὴν λάμψιν τῶν ἀστρῶν, τὰ ὁποῖα ἐστόλιζον ἐκεῖ ἐπάνω τὴν κατοικίαν τοῦ Θεοῦ.

Παντοῦ ἐχύνετο χαρὰ ἀδυσνήτης. Συνηγμένοι ὅλοι γύρω τῆς τραπέζης, τὴν ὁποίαν εἶχομεν κοσμήσει μὲ ἄνθη καὶ καρπούς, ἀντηλλάσσομεν τὰς εὐχὰς τῶν Χρι- στογεννῶν. Εἶχομεν ἀναμμένους ὅλους τοὺς λαμπτήρας τοῦ ἀεριοφωτός καὶ ὑπὸ τὸ ἀπλετον φῶς διέκρινες ζω- γραφισμένην εἰς τὰ πρόσωπά μας ἄρρητον εὐχαρίστησιν.

Νομίζεις ὅτι τὴν ἐσπέραν ἐκείνην ὅλοι λησμονοῦν τὰς φροντίδας καὶ τὰς θλίψεις τῆς ζωῆς. Ἡ δυστυχία, ἡ ὁποία καθ' ἐκάστην στήνει τὴν σκηνὴν τῆς ἐν τῷ μέσῳ τῶν ἀνθρώπων, γίνεται τότε ἡπιωτέρα καὶ λαμβάνει καὶ αὐτὴ ἐκφρασιν οὐρανίας χάριτος.

Ὅταν ἐπῆγα νὰ κατακλιθῶ, ἦτον ἀκόμη ποτισμένη ἡ ψυχὴ μου μὲ τὴν εὐφροσύνην τῆς ἐσπέρας ἐκείνης. Τό- σον ἥρεμον ὕπνον ποτὲ δὲν ἐκοιμήθην. Ὡνειρεύθην ὅτι

εὐρισκόμην ἔξω τῆς πόλεως μὲ τοὺς γονεῖς καὶ τ' ἀδέλ- φια μου. Ὅλη ἡ πόλις ἦτο συνηγμένη ἐκεῖ καὶ καθεὶς διέ- κρινεν εἰς τὸ ὄμμα τοῦ ἄλλου τὸ χαρμόσυνον αἶσθημα τὸ ὁποῖον κατεῖχε τὴν ἰδικὴν του ψυχὴν. Ὁ ὀρίζων ἦτο κα- θαρὸς καὶ τὰ βουνά, μακράν, μὲ τὸν βαθὺν χρωματισμόν των, ἐζωγραφίζοντο ἁρμονικὰ γύρω τοῦ μαγευμένου θόλου τοῦ στερεώματος. Χαμηλά, τόσον ὥστε ἐνόμιζον ὅτι εἰς ὀλίγα λεπτὰ θὰ εὐρίσκοντο ἐν τῷ μέσῳ ἡμῶν, Χερουδεῖμ ἐκράτουν βιβλίον ἀνοικτὸν, τὸ ὁποῖον ὁμοίαζε μὲ Εὐαγ- γέλιον. Τὰ φύλλα του εἶχον τὸ ὥραϊον χρῶμα τοῦ οὐρα- νοῦ καὶ εἰς τὸ μέσον, κεντημένη ἀπὸ ἄστρα μὲ γλυκὺ καὶ συμπαθὲς φέγγος, ἀνεγινώσκετο ἡ λέξις : ΑΓΑΠΗ. Ὁ ἥλιος ὁλόχρυσος, χωρὶς ἡ λάμψις του νὰ θαμβόνη τοὺς ὀφθαλ- μούς, περιέβαλλε τὴν εἰκόνα ὡς λαμπρὸν πλαισίον.

Τὴν νύκτα εἶχε χιονίσει εἰς τὰ βουνά· ἀλλ' ὅμως τὸ πρωὶ ἀνέτελλεν ἀνέφελον καὶ τριγύρω αἱ χιονισμέναι κορυφαὶ ἀνέλαμπον κατάλευκοι ὑπὸ τὰς ἡλιακὰς ἀκτῖνας. Ἡ Κτί- σις ὅλη ἐώρταζε μετὰ τῶν χριστιανῶν τὴν ἐπέτειον τῆς εὐφροσύνης ἡμέρας, καθ' ἣν ἐχαρίζετο εἰς τὸν κόσμον ἡ μεγάλη θρησκεία τοῦ Χριστοῦ.

ΚΙΜΩΝ ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ

